

2 भारतस्य अद्वितीयपरिचयप्राधिकरणेन द्विकोटिभ्यः अधिकानां मृतानां व्यक्तित्वां आधारसङ्ख्या निष्क्रियीकरणं कृतम्

3 पंचायतनिर्वाचने विलम्बस्य कारणेन विपक्षस्य स्थगनप्रस्तावः, सर्वकारः सहमतः

4 हिमाचलसर्वकारेण आजीवनकारावासिनां चतुर्णां बन्दीनां मुक्तिः कृता

२०३० राष्ट्रमण्डलक्रीडायाः आयोजकाधिकारं भारतेन प्राप्तम्

हिमसंस्कृतवार्ता: - २०३० राष्ट्रमण्डलक्रीडायाः आयोजकत्वेन भारतस्य पुष्टिः अभवत् । ग्लास्गो नगरे राष्ट्रमण्डल-क्रीडा-सामान्यसभायां भारतस्य आयोजकाधिकारस्य पुष्टीकृता। २०३० तमे वर्षे राष्ट्रमण्डलक्रीडायाः आयोजनं भारतस्य अहमदाबादनगरे भविष्यति । अहमदाबाद-नगरेण सह नाइजीरियादेशस्य अबूजा-नगरं अपि आयोजकत्वेन प्रयासः कुर्वन् आसीत्, परन्तु भारतं विजयी अभवत् । राष्ट्रमण्डलक्रीडासामान्यसभायां ७४ राष्ट्रमण्डलसदस्यदेशानां प्रदेशानां च प्रतिनिधिभिः २०३० तमस्य वर्षस्य भारतस्य आयोजकत्वेन अनुमोदनं कृतम् । भारतदेशः द्वितीयवारं राष्ट्रमण्डलक्रीडायाः आयोजनं करिष्यति। ध्यातव्यं वर्तते यत् इतः पूर्वं २०१० तमे वर्षे नवदेहल्यां क्रीडाः आयोजिताः आसन् । एतत् राष्ट्रमण्डलक्रीडायाः शताब्दीवर्षं भविष्यति । क्रीडायुवाकार्यमन्त्री मनसुखामण्डविया भारताय शततमराष्ट्रमण्डलक्रीडायाः आयोजकत्वेन प्रसन्नता प्रकटिता। सः अवदत् यत् भारतस्य कृते महता गौरवस्य विषयः वर्तते ।

राष्ट्रपतिः द्रौपदीमुर्मूः संविधानदिवसस्य अवसरे संविधानभवनस्य केन्द्रीयभवने संविधानस्य प्रस्तावना पठितवती

हिमसंस्कृतवार्ता: - राष्ट्रपतिः द्रौपदीमुर्मूः नवदेहलीस्थे संविधानभवनस्य केन्द्रीयभवने संविधानदिवसस्य निमित्तं संविधानस्य प्रस्तावना पठितवती। अस्मिन् अवसरे वदन् राष्ट्रपतिः मुर्मूः अवदत् यत् भारतीयसंसदः विश्वस्य अनेकेभ्यः देशेभ्यः उदाहरणम् अस्ति। सा अवदत् यत् विगतदशके संसदः जनानां आकांक्षां कथं पूरयितुं शक्नोति इति प्रदर्शितवती। सा अवदत् यत् संविधानस्य निर्मातारः एतत् सुनिश्चितं कर्तुम् इच्छन्ति यत् संविधानेन जनानां सामूहिकस्य व्यक्तिगतस्य च गौरवस्य रक्षणं भवेत्। उपराष्ट्रपतिः सी.पी. राधाकृष्णन उक्तवान् यत् संविधाने स्वातन्त्र्यसङ्घर्षे भागं गृहीतानाम् कोटिदेशवासिनां सामूहिकप्रज्ञा, त्यागाः, स्वनाः च समाहिताः सन्ति। सः अवदत् यत् महान् विद्वांसः, प्रारूपणसमितेः सदस्याः, संविधानसभायाः च कोटिभारतीयानां आशा आकांक्षाः च पूरयितुं गहनम् अन्वेषणं प्रस्तुतवन्तः। उपराष्ट्रपतिः अवदत् यत् संविधानस्य जन्म प्रज्ञायाः, अनुभवस्य, त्यागस्य, आशायाः, आकांक्षायाः च कारणेन अभवत्। सः अवदत् यत् संविधानस्य भावना भारतं एकम् इति सिद्धयति, सर्वदा एकमेव भविष्यति। श्री राधाकृष्णनेन डॉ. बी.आर. अम्बेडकरः, डॉ. राजेन्द्र प्रसादः, एन.गोपालस्वामी अयंगरः, अल्लादी कृष्णस्वामी अय्यरः इत्यादिभ्यः श्रद्धांजलिम् अर्पिता ।

लोकसभाध्यक्षः ओम बिरला इत्यनेन उक्तं यत् संविधानस्य मार्गदर्शनेन देशः सुशासनस्य सामाजिक-आर्थिकविकासस्य च परिवर्तनकारी यात्रायां वर्तते। सः अवदत् यत् विगतसप्तदशकेषु सामाजिकन्यायस्य समावेशीविकासस्य च लक्ष्यं प्राप्तुं संविधानेन नीतीनां विधिनां च निर्माणस्य नेतृत्वं कृतम्। लोकसभा अध्यक्षः भारतीयसंविधानसभायाः अध्यक्षः डॉ. राजेन्द्रप्रसादः, डॉ. भीमराव अम्बेडकरः च सहितं संविधानसभायाः सर्वेभ्यः सदस्येभ्यः संविधानस्य शिल्पकाराः इति उक्त्वा श्रद्धांजलिम् अयच्छत्। सः अवदत् यत् तेषां विलक्षणप्रज्ञा, दूरदर्शिता, अथकपरिश्रमः च एकस्य भव्यस्य संविधानस्य परिणामः अभवत् येन प्रत्येकस्य नागरिकस्य, न्यायस्य, समानतायाः, भ्रातृत्वस्य, सम्मानस्य, गौरवस्य च विश्वासः प्रददाति। अस्मिन् अवसरे राष्ट्रपतिना मलयालम, मराठी, नेपाली, पञ्जाबी, बोडो, कश्मीरी, तेलुगु, उडिया, असमिया इत्यादिषु नवभाषासु संविधानस्य अनुवादितसंस्करणमपि प्रकाशितम्।

सुभाषितम्

नास्ति मेघसमं तोयं,
नास्ति चात्मसमं बलम्।
नास्ति चक्षुः समं तेजो,
नास्ति धान्यसमं प्रियम्।

बादलों के समान कोई दूसरा जल का साधन नहीं है, आत्मबल के समान कोई बल नहीं है। अपने नेत्रों के समान कोई तेज नहीं है और अन्न के समान स्वजीविका के लिए कोई प्रिय नहीं है।

हिमसंस्कृतवार्ता:

हिमसंस्कृतवार्तापत्रस्य एकवर्षस्य सदस्यता

१०० ₹

One year subscription to the daily Sanskrit newspaper is Only 100 Rupees
To subscribe, text us a message saying hello on the number below.

7876636263

सूचना- हिमसंस्कृतवार्ता: दैनिकपत्रे व्याकरणात्मक-अशुद्धीनां कृते, राजनैतिक-सांस्कृतिकविचारणाञ्च कृते सम्बद्धाः पत्रकाराः लेखकाश्च उत्तरदायिनः भविष्यन्ति

कार्यालयः

हिमसंस्कृतम्, प्रकाशनम्

जसवा कोटला तहसीलपरिसरस्य सम्मुखे

कस्बा कोटला जिला कांगड़ा हि.प्र.

पत्रव्यवाहकसङ्केतः-१७७१११

सङ्केतः- प्रबन्धनिदेशिका- शिवानी शर्मा हिमसंस्कृतम्

प्रधानमन्त्री नरेन्द्रमोदी सफ़्रान-विमान-यन्त्र-सेवा-इण्डिया इति सेवायाः उद्घाटनं कृतवान्

हिमसंस्कृतवार्ता: - अवदत् यत्, देशे निवेशं प्रधानमन्त्री नरेन्द्रमोदी कुर्वन्तः जनाः न केवलं निवेशकरूपेण अपितु सहनिर्मातृरूपेण अपि भारतं सेवा-इण्डिया इति सेवायाः पश्यन्ति। श्रीमोदी अवदत् यत्, आभासीय माध्यमेन उद्घाटनं सफ़्रान-विमान-सेवा-सुविधा, कृतवान्, अस्मिन् अवसरे सम्बोधयन् सः अवदत् यत् भारतं विश्वस्य द्रुतगत्या वर्धमानेषु देशीय-विमानयान-विपणेषु अन्यतमम् अस्ति । सः अवदत् यत्, भारतं निवेशस्य नवान्वेषणस्य च स्वागतम् करोति, उत्पादनसम्बद्ध-प्रोत्साहन योजनाभिः भारतं गम्यस्थानरूपेण चितुं आकर्षिताः सन्ति। प्रधानमन्त्री

हिमसंस्कृतवार्ता: -मत्स्यपालन-पशुपालन-दुग्धपालनराज्यमन्त्री एस.पी.सिंहबघेलः अवदत् यत् दुग्धक्षेत्रं देशस्य आधारः अस्ति, तस्य समृद्धिः ग्रामेभ्यः कृषकेभ्यः च आगच्छति। नवदेहल्यां राष्ट्रियदुग्धदिवसस्य उत्सवे वदन् डॉ. बघेलः अवदत् यत् विश्वस्य अन्येभ्यः देशेभ्यः अपेक्षया भारते अधिकं दुग्धस्य उत्पादनं भवति।

दुग्धक्षेत्रं देशस्य आधारः अस्ति, तस्य समृद्धिः ग्रामेभ्यः कृषकेभ्यः च आगच्छति- एस.पी.सिंहबघेलः

श्वेतक्रान्तेः जनकः वर्गाज कुरियन इत्यस्य प्रशंसनीयं कार्यं प्रकाशयन् सः अवदत् यत् श्वेतक्रान्तिः कृषकान् मध्यस्थेभ्यः मुक्तवती, तेषां कार्यस्य सम्मानं च दत्तवती।

१५ राष्ट्रिय-गोपाल-रत्नपुरस्काराः प्रदत्तवान् एस.पी.सिंहबघेलः

मत्स्यपालन-पशुपालन-दुग्धपालनराज्यमन्त्रिणा एस.पी.सिंहबघेलेन १५ राष्ट्रिय-गोपाल-रत्नपुरस्काराः प्रदत्ताः । अस्मिन् अवसरे पशुपालन-दुग्धक्षेत्रयोः सुदृढीकरणस्य

उद्देश्यं कृत्वा अनेकाः प्रमुखाः उपक्रमाः अपि प्रारब्धाः । एतेषु नवजातीयगुणनक्षेत्राणां उद्घाटनं, मूलभूतपशुपालनसांख्यिकीयस्य प्रारम्भः, नीतिनियोजनाय अद्यतनव्यापकदत्तांशस्य प्रावधानं च अन्तर्भवति । बघेलमहोदयेन मोहली दुग्धसङ्घस्य २० राष्ट्रियदुग्धविकासकार्यक्रमसमर्थितान् दुग्धवाहनान् ध्वजं प्रदर्शितम्। एषः उपक्रमः दुग्ध-आपूर्ति-शृङ्खला-अन्तर्निर्मित-संरचनासु सुधारं कर्तुं सर्वकारस्य प्रतिबद्धतां रेखांकयति तथा च एतत् सुनिश्चितं करोति यत् कृषकाः उपभोक्ताश्च उन्नत-रसद-सेवा-प्रदानयोः लाभं लभन्ते ।

भारतस्य अद्वितीयपरिचयप्राधिकरणेन द्विकोटिभ्यः अधिकानां मृतानां व्यक्तित्वां आधारसङ्ख्या निष्क्रियीकरणं कृतम्

हिमसंस्कृतवार्ता:। भारतस्य अद्वितीयपरिचयप्राधिकरणेन आधारदत्तशोशस्य निरन्तरसटीकतां निर्वाहयितुम् राष्ट्रव्यापी अभियानस्य भागरूपेण द्विकोटिभ्यः अधिकानां मृतानां व्यक्तित्वां आधारसङ्ख्या निष्क्रियीकरणं कृतम् ।

इलेक्ट्रॉनिक्स-सूचनाप्रौद्योगिकीमन्त्रालयेन उक्तं यत् प्राधिकरणेन एतत् प्रदत्तानि भारतस्य महापञ्जीयकेन, राज्यैः, केन्द्रीयक्षेत्रैः च प्राप्तम्। मन्त्रालयेन उक्तं यत् आधारसङ्ख्या कदापि कस्मैचित् व्यक्तित्वाः पुनः न नियुक्ता भविष्यति। मन्त्रालयेन उक्तं यत् कस्यचित् व्यक्तेः मृत्योः सन्दर्भे कल्याणकारीयोजनानां लाभं प्राप्तुं सम्भाव्यपरिचयभ्रष्टाचारः वा एतादृशस्य आधारसङ्ख्यायाः अनधिकृतप्रयोगं वा निवारयितुं तस्य आधारसङ्ख्या निष्क्रियीकरणं आवश्यकम्। इदानीं प्राधिकरणेन आधारसङ्ख्याधारकान् मृत्युपञ्जीकरणाधिकारिभ्यः मृत्युप्रमाणपत्रं प्राप्य स्वपरिवारस्य सदस्यानां मृत्योः सूचनां myAadhaar पोर्टल इत्यत्र दातुं आह।

नागालैण्ड-सर्वकारेण हॉर्नबिल-महोत्सवात् पूर्वं नूतना हेलिकॉप्टरसेवा आरम्भा

हिमसंस्कृतवार्ता: - अस्मिन् वर्षे हॉर्नबिल-महोत्सवात् पूर्वं संचारस्य पर्यटनस्य च अनुभवान् वर्धनार्थं नागालैण्डसर्वकारेण नूतना हेलिकॉप्टरसेवा आरम्भा। राज्यस्य पर्यटनमन्त्री टेम्जेन इम्मा आलोङ्गः कोहिमानगरे एतस्याः सेवायाः आरम्भं कृतवान्। हेलिकॉप्टरसेवायां कोहिमा-नगरस्य, जुकोउ-उपत्यकायाः, हॉर्नबिल-महोत्सवस्य च अद्भुतदृश्यानि, अन्येषां विविधानां गन्तव्यस्थानानां च दृश्यानि प्राप्यन्ते। कोहिमा-नगरस्य, किंगवेमा-नगरस्य दीमापुर-विमानस्थानकात् इयं सुविधा भविष्यति, येन आन्तरिक-अन्ताराष्ट्रीय-पर्यटकानाम् कृते मूल्येषु सब्सिडी इत्यस्य सुविधा अपि भविष्यति। मुख्यमन्त्रिणः परामर्शकः अबु मेथा सामाजिकमाध्यमेन अवदत् यत् थम्बो एविपेशन प्राइवेट लिमिटेड इत्यस्य सहयोगेन आयोजिते विशेषे स्पेटिफाई नाइट इवेण्ट इत्यस्मिन् नागालैण्ड-प्रदेशस्य देशस्य च शीर्षस्थानां कलाकाराणां प्रदर्शनं भविष्यति।

केन्द्रीयमन्त्रिमण्डलेन सिन्ट्रै-रेयर् अर्थ-परमानेण्ट-मैगनेटस् इत्युत्पादनस्य प्रोत्साहनाय योजना अनुमोदिता

हिमसंस्कृतवार्ता: - केन्द्रीयमन्त्रिमण्डलेन अशीत्यधिकद्विशतोत्तर-सप्तसहस्र कोटिरुप्यकाणां वित्तीयव्ययेन सिन्ट्रै-रेयर्-अर्थ-परमानेण्ट-मैगनेटस् इत्यस्य उत्पादनं प्रोत्साहनाय योजना अनुमोदिता। अस्य प्रकारस्य प्रथमस्य उपक्रमस्य लक्ष्यम् अस्ति यत् प्रतिवर्षं षट्-सहस्र-मेट्रिकटन्-परिमितं एकीकृत-दुर्लभ-भू-स्थायी-चुम्बकनिर्माणं देशे स्थापयितुम्। सूचना-प्रसारण-मन्त्री अश्विनी वैष्णवः अवदत् यत् मन्त्रिमण्डलीयसभायाम् अन्यानि अनेकानि निर्णयानि गृहीतानि सन्ति।

नवनदिल्लीनगरे भारत-स्लोवेनिया संयुक्तव्यापार-आर्थिक-सहकार-समिते: दशमं अधिवेशनं सम्पन्नम्

हिमसंस्कृतवार्ता:। भारत-स्लोवेनिया संयुक्तव्यापार-आर्थिक-सहकार-समिते: दशमं अधिवेशनं नवीनदिल्लीनगरे सम्पन्नम्। परस्परं आर्थिकक्रियाकलापानाम् वर्तमानस्थिते: समीक्षां, प्रमुखक्षेत्रेषु सहकार्यं सुदृढं कर्तुं, द्वयोः देशयोः व्यापारस्य निवेशस्य च रूपरेखां स्थापयितुं च चर्चा: केन्द्रीकृता: आसन्। वाणिज्य-उद्योगमन्त्रालयेन उक्तं यत् भारत-स्लोवेनिया-देशयोः द्विपक्षीयव्यापार: वर्षेषु निरन्तरं वर्धितः अस्ति, यत् द्वयोः देशयोः गहनसहयोगं प्रतिबिम्बयति। मन्त्रालयेन उक्तं यत् अस्मिन् सत्रे वैश्विकगृहविषयेषु आर्थिकपरिदृश्यस्य व्यापकरूपेण समीक्षा कृता, तथैव द्विपक्षीयव्यापारनिवेशसम्बन्धानां विषये चर्चा कृता। कृषि, रसायनानि औषधानि च, स्वास्थ्यं, परिवहनं, ऊर्जा, पर्यटनं, सूक्ष्म, लघु, मध्यमोद्यमाः, आयुर्वेदः, चिकित्साशास्त्रस्य पारम्परिकव्यवस्थासु च सहकार्यस्य अन्वेषणं कर्तुं अपि चर्चा: केन्द्रीकृता: आसन्। उभयपक्षेण भारत-यूरोपीयसङ्घस्य मुक्तव्यापारसन्धिं सन्तुलितस्य परस्परलाभप्रदस्य च शीघ्रं समापनस्य आशां प्रकटिता।

निर्वाचनसूचीनां एतत् बृहत्परिमाणं पुनरीक्षणं आगामिवर्षस्य फरवरीमासे ७ दिनाङ्के अन्तिमनिर्वाचनसूचीनां प्रकाशनेन समाप्तं भविष्यति

हिमसंस्कृतवार्ता:। निर्वाचन-आयोगेन उक्तं यत् विशेषसघनपुनरीक्षणस्य (SIR) द्वितीयचरणस्य आरम्भात् आरम्भं मतदातानां कृते ५०५.९ मिलियनतः अधिकाः गणनाप्रपत्राणि वितरितानि सन्ति। एषा संख्या एसआईआर-अधिकारस्य योग्यानां प्रायः ५१ कोटिमतदातानां ९९.२५ प्रतिशतं प्रतिनिधित्वं करोति। नवराज्येषु त्रयेषु च केन्द्रशासितक्षेत्रेषु निर्वाचनसूचीनां एसआईआरस्य द्वितीयचरणस्य आरम्भः अस्मिन् मासे चतुर्थे दिनाङ्के अभवत्। एतानि राज्यानि, केन्द्रशासितानि राज्यानि च छत्तीसगढः, गोवा, गुजरातः, केरलः, मध्यप्रदेशः, राजस्थानः, तमिलनाडुः, उत्तरप्रदेशः, पश्चिमबङ्गः, पुडुचेरी, लक्षद्वीपः, अण्डमान-निकोबारद्वीपाः च सन्ति। निर्वाचनसूचीनां एतत् बृहत्परिमाणं पुनरीक्षणं आगामिवर्षस्य फरवरीमासे ७ दिनाङ्के अन्तिमनिर्वाचनसूचीनां प्रकाशनेन समाप्तं भविष्यति।

नवदिल्लीनगरे पञ्चमः भारत-वेनेजुएला-विदेशकार्यालयपरामर्शः सम्पन्नः

हिमसंस्कृतवार्ता:। भारतं वेनेजुएला च व्यापारः, स्वास्थ्यं, चिकित्सा, डिजिटलप्रौद्योगिकी, कृषिः, विकाससहयोगः चेत्यादिषु प्रमुखक्षेत्रेषु सहकार्यं सुदृढं कर्तुं सहमतौ स्तः। नवदिल्लीनगरे पञ्चमः भारत-वेनेजुएला-विदेशकार्यालयपरामर्शः अभवत्। अस्य सह-अध्यक्षता विदेशमन्त्रालयस्य सचिवः (पूर्वः) पी.कुमारनः वेनेजुएलायाः उपविदेशमन्त्री तातियाना जोसेफिना पुघ मोरेनो च अकरोताम्। विदेशमन्त्रालयेन उक्तं यत् परस्परहितस्य बहुपक्षीयमञ्चेषु सहकार्यं वर्धयितुम् उभयपक्षेन स्वप्रतिबद्धतां पुनः प्रतिपादिता। तैः क्षेत्रीय-अन्ताराष्ट्रीय-विकासानां विषये विचाराणां आदान-प्रदानं कृतम्, भारत-वेनेजुएला-सहयोगम् अग्रे सारयितुं बहुपक्षीय-मञ्चेषु निकट-समन्वयं निरन्तरं कर्तुं सहमतिः अभवत्।

मुख्यनिर्वाचनआयुक्तः ज्ञानेशकुमारः २०२६ तमस्य वर्षस्य कृते अन्ताराष्ट्रीयप्रजातन्त्रस्य निर्वाचनसहायतासंस्थायाः अध्यक्षापदं स्वीकुर्यात्

हिमसंस्कृतवार्ता:। मुख्यनिर्वाचनआयुक्तः ज्ञानेशकुमारः २०२६ तमस्य वर्षस्य कृते अन्ताराष्ट्रीयप्रजातन्त्रस्य निर्वाचनसहायतासंस्थायाः अध्यक्षपदं स्वीकुर्यात्। निर्वाचन-आयोगानुसारं स्वीडनदेशस्य स्टॉकहोमनगरे संस्थायाः सदस्यराज्यपरिषदः संगोष्ठ्याः समये ३ दिसम्बर दिनाङ्के श्री कुमारः

औपचारिकरूपेण पदं स्वीकुर्यात्। एतत् अध्यक्षपदं महत्त्वपूर्णं उपलब्धिः अस्ति, येन भारतस्य निर्वाचन-आयोगस्य विश्वसनीयतमानां नवीन-तमानाञ्च निर्वाचनप्रबन्धन-संस्थानां मध्ये एकः इति वैश्विकमान्यता प्राप्ता। संस्थायाः संस्थापकसदस्यत्वेन भारतेन संस्थायाः शासने, लोकतान्त्रिकसंवादे, संस्थागतपरिकल्पनासु च निरन्तरं योगदानं कृतम् अस्ति।

पंचायतनिर्वाचने विलम्बस्य कारणेन विपक्षस्य स्थगनप्रस्तावः, सर्वकारः सहमतः

हिमसंस्कृतवार्ता: - धर्मशाला। धर्मशालायाः तपोवने १४ तमायाः हिमाचलप्रदेश-विधानसभायाः शिशिरसत्रस्य आरम्भः अभवत्। ५ दिसम्बर यावत् चलितस्य सत्रस्य कालखण्डे तपोवनम् अनेकविषयेषु वादविवादस्य केन्द्रं भविष्यति। अस्मिन् सत्रे अष्टौ आसनानि भविष्यन्ति। प्रथमदिने विपक्षेण प्रश्नसमये सदनं स्थगितम्, पंचायतनिर्वाचने विलम्बं कृत्वा सर्वाः कार्यविधयः स्थगिताः, स्थगनप्रस्तावः च प्रस्ताविताः। कोलाहलस्य भयम् आसीत्, परन्तु सर्वकारः चर्चां कर्तुं सहमतः अभवत्। मुख्यमन्त्री उक्तवान् यत् पंचायतीराजसंस्थासु महिलानां कृते आरक्षणं प्रवर्तयन् काङ्ग्रेसपक्षः संविधानस्य सर्वाधिकः रक्षकः अस्ति। सर्वकारः विधानानुसारं कार्यं कुर्वन् अस्ति। मुख्यमन्त्री उक्तवान् यत् पंचायतनिर्वाचनं विधानस्य परिधिमध्ये एव भविष्यति। पूर्वभाजपासर्वकारेण स्वकार्यकाले शिमलानगरनिगमनिर्वाचने नवमासानां विलम्बः कृतः। सः अवदत् यत् भाजपा पञ्चसु वर्गेषु विभक्तः अस्ति, अतः विपक्षस्य नेता जयरामठाकुरः द्वन्द्वपूर्णः अस्ति।

काङ्ग्रेसपक्षः सत्यमेव विधानस्य रक्षकः अस्ति।

मुख्यमन्त्री उक्तवान् यत् एषः विषयः अर्धन्यायिकः एव अभवत्। तदपि विपक्षेण अद्य संविधानदिवसः इति आह्वानं कृतं, सर्वकारेण च तस्य अनुमोदनं कृतम्। सः अवदत् यत् यदि विधानस्य कोऽपि सत्यरक्षकः अस्ति तर्हि सः काङ्ग्रेसपक्षः एव। अस्मिन् विषये यत्किमपि कार्यं क्रियते तत् न्यायस्य परिधिमध्ये एव क्रियते न्यायालयस्य न्यायस्य परिभाषां स्पष्टीकर्तुम् अधिकारः अस्ति, प्रकरणं च न्यायालयस्य समक्षं भवति। पूर्वं भाजपाविधायकः रणधीरशर्मा नियमः ६७ अन्तर्गतं स्थगनप्रस्तावम् आनयन् अवदत् यत् सर्वकारेण संवैधानिकसंस्थानां सम्मानम् करणीयम्, पंचायतनिर्वाचनं समये एव करणीयम् इति। अद्य विधानसभाध्यक्षः कुलदीपसिंह पठानिया अपि सर्वैः सदनं संविधानस्य प्रस्तावनां पाठितवान्। चर्चायां

भागं गृहीत्वा विपक्षस्य नेता जयरामठाकुरः अवदत् यत् १९७५ तमे वर्षे अपि तथैव प्रकारेण आपत्कालस्य आरोपणं कृत्वा निर्वाचनं स्थगितम्। जयरामठाकुरः उक्तवान् यत् आपदाप्रबन्धनविधानस्य आह्वानस्य आच्छादनेन निर्वाचनं स्थगितम् अस्ति। कोविड-१९ संकटस्य अभावेऽपि भाजपा-सर्वकारेण निर्वाचनं कृतम्। एतत् महत् संकटम् आसीत्। अद्यत्वे तस्मात् महतरं संकटं नास्ति।

यदा मुख्यमन्त्री कार्यसूचीं प्रस्तोतुं प्रार्थितः तदा जयरामः विरोधं कृतवान्

सभापतिः कुलदीपसिंह पठानिया भाजपाविधायकेन रणधीरशर्मा इत्यनेन स्थगनप्रस्तावस्य प्रस्तावस्य अनन्तरं सदनस्य अग्रिमकार्यक्रमस्य विषये मुख्यमंत्री इत्यस्मै सूचयितुं परामर्शः दत्तः। जयरामठाकुरः आपत्तिम् अकरोत्। ७२ नियमस्य उद्धरणं दत्त्वा सभापतिः एतत् कर्तुं शक्यते इति अवदत्। ततः मुख्यमन्त्री कार्यसूचीं पठितवान्। राष्ट्रपतिना राज्यपालेन च अनुमोदितानि विधेयकानि अपि सदनं स्थापितानि आसन्। मुख्यमन्त्री सुखविन्दरसिंहसुखः अवदत् यत् मण्डीनगरे सर्वकारस्य वर्षत्रयस्य कार्यकालस्य पूर्णतायां सर्वकारस्य दृष्टिः चिह्निता भविष्यति, न तु उत्सवः।

संजयरतनः सभापतेः भूमिकां स्वीकृतवान्

ज्वालामुखीतः काङ्ग्रेसविधायकः सभापतिः कुलदीपसिंह पठानिया इत्यस्य सदनं त्यक्ते सति सभापतिपदं स्वीकृतवान्। नवनिर्वाचितः काङ्ग्रेसप्रदेशाध्यक्षः विनयकुमारः सदनान् अनुपस्थितः सन् संजयरतनः अध्यक्षतां स्वीकृतवान्। सदनस्य प्रथमदिने बुधवासरे विनयकुमारः सदनं उपस्थितः नासीत् यतः सः अद्यतने दिल्ली-नगरस्य भ्रमणं कृतवान् अस्ति। उपमुख्यमन्त्री मुकेश अग्रिहोत्री अपि बुधवासरे अनुपस्थितः आसीत्, संसदीयकार्याणां मन्त्री हर्षवर्धन चौहानः अपि अनुपस्थितः आसीत्।

यदा बालकाः विद्यालयं गच्छन्ति तदा मातापितरः किमर्थं मतदानार्थम् आगन्तुं न शक्नुवन्ति?

हिमसंस्कृतवार्ता:- धर्मशाला।

विधानसभायाः कार्यविधि आरब्धा एव भाजपायाः नियमः ६७ अन्तर्गतं राज्ये पंचायतीराजस्य, नगरीयनिकायस्य च निर्वाचनस्य स्थगनस्य, निर्वाचन-आयोगेन सह सर्वकारस्य द्वन्द्वस्य च विषये कार्यं स्थगयितुं प्रस्तावः प्रस्तावितः। विधायकः रणधीरशर्मा उक्तवान् यत् मुख्यमन्त्रिणः वक्तव्यैः अधिकारिभ्यः निर्देशः च निर्वाचनं स्थगितम् इति सूचयति। निर्वाचन-आयोगसदृशेन संवैधानिकसंस्थया सह अपि विग्रहः अस्ति, यत् लोकतन्त्राय संकटम् उत्पद्यते। एकः वरिष्ठः काङ्ग्रेसनेता संविधानयुक्तं पुस्तकं परितः वहति, तथापि तस्य स्वस्य दलस्य सर्वकारः तस्य उल्लङ्घनं करोति। निर्वाचनविषये भ्रमः वर्तते। निर्वाचन-आयोगेन आरब्धायां प्रक्रियायां सर्वकारः बाधां जनयति, येन आयोगः राजभवनस्य समीपं गन्तुं बाध्यः अस्ति। सः अवदत् यत् पंचायतानां पुनर्संघटनविषये अनुचितनिर्णयाः क्रियन्ते। एतानि पुनर्संघटनानि स्वजनस्य लाभाय स्वेच्छाचारितया एव क्रियन्ते। हंसराजः बुधवासरे सदनस्य रणधीरशर्मा इत्यनेन उक्तं यत् कार्यविधौ भागं न गृहीतवान्।

आपदाविधानम् अपवादरूपेण उद्धृतं भवति।

यदा बालकाः विद्यालयेषु आंगनबाडीकेन्द्रेषु च गच्छन्ति तदा तेषां मातापितरौ कथं मतदानं कर्तुं कष्टं प्राप्नुयुः?

प्रथमदिने प्रश्नः शून्यकालः च न आयोजितः-

बुधवासरे सदनं प्रश्नः शून्यकालः च न आयोजितः। नियमः ६७ अन्तर्गतं स्थगनप्रस्तावस्य विषये चर्चायाः कारणात् विधायकाः स्वक्षेत्रसम्बद्धान् प्रश्नान् उत्थापयितुम् असमर्थाः अभवन्। तेषां प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखितरूपेण प्रदत्तानि आसन्। इदानीं भाजपाविधायकः हंसराजः बुधवासरे सदनस्य कार्यविधौ भागं न गृहीतवान्।

विधानसभायाम् अष्टौ महत्त्वपूर्णाः संशोधनविधेयकाः प्रस्ताविताः भविष्यन्ति- कुलदीपः पठानिया

हिमसंस्कृतवार्ता:- धर्मशाला। बुधवासरे हिमाचलविधानसभायाः धर्मशालायाः तपोवने आरम्भमाणे शीतकालीनसत्रे अष्टौ महत्त्वपूर्णसंशोधनविधेयकाः प्रस्ताविताः भविष्यन्ति इति विधानसभासभापतिः कुलदीपसिंहपठानिया अवदत्। सः सूचितवान् यत् अस्मिन् काले जीएसटी- संशोधनात् आरभ्य निर्वाचितप्रतिनिधिनां वेतनवृत्तिः संशोधनपर्यन्तं हिमाचलप्रदेशस्य वस्तुसेवाकरः (द्वितीयसंशोधनम्) विधेयकः, २०२५ (अधिनियमसंख्या ३७, २०२५), हिमाचलप्रदेश विधायीसभा (सदस्यवृत्तिः पेंशनम् च) संशोधनविधेयकः, २०२५ (नियम संख्या ३८, २०२५) मंत्रीणां वेतनं वृत्तिः (हिमाचल प्रदेश) संशोधनविधेयकः, २०२५ (नियमसंख्या ३९, २०२५) हिमाचलप्रदेशविधानसभायाः अध्यक्षस्य उपाध्यक्षस्य च वेतनं (संशोधनम्) विधेयकः, २०२५ (नियम संख्या ४०, २०२५) हिमाचलप्रदेशः कानिचन वस्तूनां मार्गद्वारा परिवहनम् कराधानसंशोधनं विधेयकः, २०२५ (नियमसंख्या ४१, २०२५) हिमाचलप्रदेशनगरनिगम (संशोधनं) विधेयकः, २०२५ (नियम संख्या ४२, २०२५) हिमाचलप्रदेश-लोकतन्त्रप्रहरीसम्मानम् (निरस्तीकरणम्) विधेयकः, २०२३ (नियमसंख्या ४३, २०२५) हिमाचलप्रदेशः नगरपालिका (संशोधनं) विधेयकः, २०२५ (नियम संख्या ४४, २०२५) इत्येते शीतकालीनसत्रे सदनं प्रस्ताविताः भविष्यन्ति। जीएसटी संशोधनात् आरभ्य निर्वाचितप्रतिनिधिनां वेतनभत्तापर्यन्तं चर्चा भविष्यति।

“अयोध्यायां प्रधानमन्त्रिणा धर्मध्वजः प्रतिष्ठापितः” मुख्यविन्दवः

- “राममन्दिर-निर्माणेन ५००-वर्षीय-संकल्पः पूर्णः”
- “अयोध्या—आध्यात्मिकता-आधुनिकतयोः नूतन-संगमः”
- “प्रधानमन्त्रिणा सप्तमन्दिरस्य शेषावतार-मन्दिरस्य च दर्शनम् आचरितम्”
- “रामललावर्षस्य गर्भगृहे प्रधानमन्त्रिणा कृतं पुण्यदर्शनम्”
- “एषः दिवसः इतिहासस्य नूतनं पृष्ठम् लिखति!”
- “पञ्चशत-वर्षाणां प्रतीक्षा—अद्य सफलता!”
- “अयोध्या जागृक्कीभवति — भारतम् नूतनयुगं प्रविशति!”
- “धर्मध्वजस्य संस्थापनेन सत्यस्य जयः प्रतिफलति!”
- “अयोध्या केवलं सामान्या नगरी नैव भारतीयतायाः धमनम्!”

- “अत्र न केवलं ध्वजः आरोहितः प्रत्युत भारतीयानां भावनाः अपि उद्गताः”
- “रामस्य नगरी—राष्ट्रस्य गौरवम्!”
- “अयोध्या स्पन्दति—भारतम् उत्तिष्ठति!”
- “धर्मध्वजस्य छायायां नूतनभारतस्य आरम्भः!”

प्रधानमन्त्रिणा श्री नरेन्द्र मोदिना प्रतिष्ठापितः अयोध्यायां धर्मध्वजः

प्रधानमन्त्री श्रीनरेन्द्र मोदी दिसम्बर पञ्चविंश्याम् अयोध्यायां श्री-रामजन्म-भूमि-मन्दिरस्य मुख्यशिखरे धर्म ध्वजस्य प्रतिष्ठापनम् अकरोत्। एषः क्षणः मन्दिर-निर्माणस्य पूर्णता-प्राप्तेः भारतीय-संस्कृतेषु पुनर्जागरणस्य प्रतीकभूतः। अस्मिन् अवसरे प्रधानमन्त्री प्रावोचत् यत् एषः ध्वजः सत्यस्य विजयस्य राष्ट्रीय-एकतायाश्च सन्देशं प्रयच्छति। असौ एतदपि अवदत् यत् भारतस्य लोकतान्त्रिकं मूल्यम् एतदेव अस्ति यत् सर्वकारः सर्व-वर्गाणां विकासाय, विशेषतश्च वंचितानाम् उत्थानार्थं कार्यं कुर्यात्।

हिमाचलसर्वकारेण आजीवनकारावासिनां चतुर्णां बन्दीनां मुक्तिः कृता

हिमसंस्कृतवार्ता:-

नाहनम्।

हिमाचलप्रदेशसर्वकारस्य अकालं मुक्तिनीतेः अन्तर्गतं नाहनस्य आदर्शकिन्द्रीयकारागारात् चत्वारः आजीवनकारावासिनः मुक्ताः अभवन्। कारागारप्रशासनेन पुष्टिः कृता यत् षट् आजीवनकारावासिनः अनुशंसाः राज्यदण्डसमीक्षामण्डलाय प्रेषिताः यतः तेषां दण्डस्य १४ वर्षाणि पूर्णानि अभवन्, कारागारे च सन्तोषजनकं आचरणं प्रदर्शितम्। कारागारस्य अधिकारिणां मते केवलं तेषां आजीवनकारागारस्य कृते एव अकालं मुक्तिः अनुशंसाः क्रियन्ते ये न्यूनातिन्यूनं १४ वर्षाणि यावत् सेवां कृतवन्तः, कारागारे च सद्गतिं प्रदर्शितवन्तः। अस्मिन् समये नाहनकारागारात् एतादृशानां षट् बन्दीनां नाम राज्यदण्डसमीक्षामण्डलाय प्रेषितम्। एतेषु चत्वारः कैदिनः सर्वाः विधि- प्रशासनिक- औपचारिकताः सम्पन्नं कृत्वा मुक्ताः अभवन्। शेषद्वयं (एकं छत्तीसगढतः, एकः अमृतसरतः) अद्यापि मुक्तः न अभवत् यतोहि तत्तत्जिला उपायुक्तानां ₹१०,००० प्रतिभूतिबन्धनस्य सत्यापितप्रतिवेदनानि अद्यापि न प्राप्तानि। प्रतिवेदनानां प्राप्तेः अनन्तरं विमोचनप्रक्रिया समाप्ता भविष्यति। मुक्ताः चत्वारः दोषिणः हिमाचलप्रदेशस्य सिरमौर- बिहार- हरियाणा- उना- इत्येतेषां च निवासिनः सन्ति। इदानीं

कारागारप्रशासनेन षट् अधिकानां बन्दीनां प्रकरणाः अनुशंसार्थं सज्जीकृताः, ये शीघ्रमेव १४ वर्षीयं पात्रताकालं सम्पन्नं करिष्यन्ति। स्थापितप्रक्रियानुसारं कारागारविभागः पात्रकारागारस्य विस्तृतप्रतिवेदनं कृत्वा अतिरिक्तमहानिदेशकाय (कारागाराः) प्रस्तौति। ततः एडीजी गृहसचिवस्य नेतृत्वे राज्यवाक्यसमीक्षामण्डलाय प्रस्तौति। बोर्डस्य अनुमोदनानन्तरं प्रकरणं अन्तिमानुमोदनार्थं राज्यमन्त्रिमण्डले प्रस्तुतं भवति। मन्त्रिमण्डलस्य अनुमोदनानन्तरं एव विमोचन-आदेशाः निर्गच्छन्ति। अद्यैव राज्यसर्वकारेण एकः नूतनः नियमः योजितः यत् मुक्तिपूर्वं सम्बन्धित- जिला- उपायुक्तेभ्यः ₹१०,००० प्रतिभूतिबन्धनस्य आवश्यकता वर्तते। उपायुक्तेन प्रतिभूतिबन्धनस्य सत्यापनं कृत्वा कारागारविभागाय प्रतिवेदनं प्रस्तूयमाणस्य अनन्तरं एव मुक्तिः प्रदत्ता भवति। सर्वोच्चन्यायालयेन अकालं मुक्तिसम्बद्धाः विशिष्टाः मार्गदर्शिकाः प्रसारिताः, राज्यसर्वकारेभ्यः मानवीयं सन्तुलितं च दृष्टिकोणं स्वीकुर्वन्तु इति परामर्शः दत्तः। न्यायालयेन अपराधस्य स्वरूपं, दण्डस्य दीर्घता, कारागारे आचरणं, समाजे सम्भाव्यप्रभावः च विचारयितुं पृष्ठं राज्यानि क्षमा/ क्षमाप्रदानार्थं विधानानुसारम् अधिकारिणः सन्ति।

Kangra News- गगलविमानस्थानके महिलाकबड्डीविश्वकपविजेतृदलस्य भव्यं स्वागतं कृतम्

हिमसंस्कृतवार्ता:- काङ्गड़ा।

भारतस्य क्रीडाप्राधिकरणस्य राष्ट्रिय- उत्कृष्टताकेन्द्रस्य धर्मशालायाः हिमाचलीक्रीडिकाः अधुनैव बाङ्गलादेशस्य ढाकायां महिलाकबड्डी- विश्वचषकस्य भागाः आसन्, याः चीनी ताइपे अन्तिमपक्षे पराजितवन्तः, ताः बुधवासरे गगलविमानस्थानके प्रागतवन्तः। प्राधिकरणस्य प्रबन्धनेन तेषां स्वागतं कृतम्। धर्मशालायाम् आगमनसमये हिमाचलीतिसृणां क्रीडिकानाम् अपि स्वागतम् अभवत्। सूचनानुसारं सिरमौरमण्डलस्य कबड्डीक्रीडिका पुष्पाराणां भारतस्य क्रीडाप्राधिकरणधर्मशालातः विश्वकपविजेतुः महिलाकबड्डीदलस्य उपकप्तानरूपेण कार्यं कृतवती। तदतिरिक्तं मण्डीमण्डलस्य भावनादेवी, चम्बामण्डलस्य चम्पाठाकुर च अस्य विश्वकपविजेतृदलस्य भागः भूत्वा राज्यस्य गौरवम् आनयत्। एतस्याः उपलब्धेः विषये भारतस्य क्रीडाप्राधिकरणस्य राष्ट्रिय- उत्कृष्टताकेन्द्रस्य धर्मशालायाः सहायकनिदेशकः जे. पी. शानी इत्यनेन उक्तं यत् अस्मिन् विश्वचषक- क्रीडायां महिलाकबड्डी-क्रीडिकानां विजयः गौरवस्य विषयः अस्ति, विजयी दलाय च हृदयेन अभिनन्दनम् अस्ति। उल्लेखनीयं यत् अस्मिन् सप्ताहे बाङ्गलादेशस्य ढाकायां क्रीडितस्य महिलाकबड्डीविश्वचषकस्य अन्तिमक्रीडायां भारतीयमहिलाकबड्डीदलेन चीनीयताइपेदले ३५-२८ इति स्कोरेन पराजितस्य विश्वचषकस्य उपाधिः प्राप्ता आसीत्।

हिमसंस्कृतवार्ता: , ईदरधीरजः, हैदराबादः

वार्ता-संवादः

नन्दिनी- नमो वः। अद्यतने वार्ता-कार्यक्रमे स्वागतं करोमि। नमस्ते काव्ये! श्रुतं खलु भवत्या? 'सैटोडिफ्यूजन' (Cyto Diffusion) इति नूतनेन कृत्रिमबुद्धितन्त्रेण (AI system) रक्त-कोशिकाणां परीक्षणे महत् नैपुण्यं प्रदर्शितम्। तेन तन्त्रेण अतिश्वेतरक्तता-सदृशः (Leukemia-like) रोगाः मानवेभ्यः अपि अधिकया सूक्ष्मदृष्ट्या दृष्टाः।

काव्या- नमो नमः नन्दिनि! आम, मया अपि एतत् पठितम्। आश्चर्यं खलु! यत् कार्यं चिकित्सकैः चिरात् क्रियते स्म, तत् अधुना यन्त्रेण सुकरं जातम्। एतेन चिकित्सा-क्षेत्रे महती क्रान्तिः आगता इति मन्ये।

नन्दिनी- सत्यं वदति भवती। एषा नूतना विद्या वरदायिनी एव। किन्तु अन्यः अपि गम्भीरः विषयः मया श्रुतः। गर्भावसरे यासां मातृणां कण्ठमणिसमस्या (Thyroid problem) न चिकित्सिता, तासां शिशुषु स्वलीनता (Autism) इति रोगस्य सम्भावना अधिका दृश्यते। काव्या- अहो, एतत् तु चिन्ताजनकम्।

मातुः स्वास्थ्येन एव शिशोः स्वास्थ्यं बद्धम् अस्ति। अतः गर्भवतीभिः महिलाभिः समये एव परीक्षणं करणीयम् इति अनेन ज्ञायते। नन्दिनी- बाढम्। मातृणां कण्ठमणिसमस्या खलु गम्भीरा, तस्याः निवारणम् आवश्यकम्। अथ भौतिकशास्त्रस्य वार्ता श्रूयताम्। 'क्यूशू'-विश्वविद्यालयस्य वैज्ञानिकैः एकः नूतनः इन्धनकोषः (Fuel Cell) आविष्कृतः। तेन कोषेन न्यून-तापे (Low temperature) अपि महती कार्यक्षमता प्रदर्शिता।

काव्या- अतीव शोभनम्! अनेन आविष्कारेण उद्भजन-शक्तेः (Hydrogen Power) उपयोगः सरलः कृतः खलु? अनेन प्रदूषणम् अपि न्यूनीकृतं स्यात् इति मया अनुमीयते।

नन्दिनी- सत्यम्। तत् तु इष्टम् एव। किन्तु तिष्ठतु तावत्। एका अन्या वार्ता मया विस्मृता। शोधकर्तृभिः इदं ज्ञातं यत् युवजनेषु स्थूल्येन (Obesity) शरीरे शोथः (Inflammation) यकृत-पीडा (Liver stress) च उत्पद्यते। एतेन मस्तिष्कस्य अपि हानिः सम्भवति।

काव्या- एतत् तु भयकरम्। अतः युवभिः व्यायामः करणीयः, मितभोजनं च ग्रहीतव्यम्। अनेन एव शरीरं रक्षितं भवेत्।

नन्दिनी- साधु। भवत्या उचितं कथितम्। स्वास्थ्यम् एव परमं धनम्। अद्यतनः वार्ता-कार्यक्रमः समाप्तः। श्वः पुनः मेलितव्यम्। नमो नमः। काव्या- नमो नमः। शुभदिनम्।

"लौकिकन्यायकोशः" "तक्रकौण्डिन्यायः"

भोजनसमये एकः आदिशति-" ब्राह्मणेभ्यो दधि दीयताम्। तक्रं कौण्डिन्यायः" इति। कौण्डिन्योऽपि ब्राह्मण एव। तथापि कौण्डिन्यशब्दस्य पश्यत् ग्रहणे विशिष्टं प्रयोजनं भवति। एतादृक्स्थले सामान्यशास्त्रं विशिष्टशास्त्रेण बाधितं भवति। ब्राह्मणेभ्यो दधि दीयतां तत्रापि कौण्डिन्यनामकाय ब्राह्मणाय

तक्रमेव दीयतामिति अस्य वाक्यस्य अर्थः। अयमेव उत्सर्गापवादन्यायो भवति।

यथा- लोके हि सत्यपि संभवे बाधनं भवति। तद्यथा- दधि ब्राह्मणेभ्यो दीयतां तक्रं कौण्डिन्याय इति सत्यपि संभवे दधिदानस्य तक्रदानं निवर्तकं भवति।

{पातञ्जलमहाभाष्यम्- १-१-४७ वार्तिकम् ६-२-१, याज्ञवल्क्यस्मृति- मिताक्षरटीका- ३-२५७}

डा. वर्षा प्रकाश टोणगांवकर © पुणे / महाराष्ट्रम्

मिल्कफेड इत्यनेन स्वस्य दुग्धस्य मूल्यं न्यूनीकृतम्, पेंकेज दुग्धं त्रयः रुप्यकाणि, शिथिलदुग्धं च चतुरूप्यकाणि न्यूनतमं जातम्

राज्ये मिल्कफेड इत्यनेन स्वस्य दुग्धस्य मूल्यं न्यूनीकृतम् अस्ति। पेंकेज दुग्धं त्रयः रुप्यकाणि, शिथिलदुग्धं च चतुरूप्यकाणि न्यूनतमं जातम्। फलतः जनाः निःश्वासं गृहीतवन्तः यतः ते पूर्वमेव नित्यं वर्धमानेन मूल्येन व्याकुलाः आसन्। ज्ञातव्यं यत् हिमाचलप्रदेशसर्वकारस्य उपक्रमस्य राज्यसहकारदुग्धनिर्मातृसङ्घस्य मिल्कफेड इत्यनेन स्वस्य दुग्धस्य मूल्यं न्यूनीकृतम्। राज्यस्य दुग्धपट्टिका-एककेषु शिथिलतया आपूर्तिं कृतं गोदुग्धं अधुना ५५ रुप्यकाणां स्थाने ५१ रुप्यकाणि प्रतिलीटरं मूल्येन उपलभ्यते, यदा तु पेंकेज हिम् गौरी दुग्धं अधुना ५८ रुप्यकाणां स्थाने ५५ रुप्यकाणि प्रतिलीटरं विक्रीयते। अपि च अन्येषु दुग्धजन्यपदार्थेषु न्यूनीकरणं वृद्धिः वा न कृता। दुग्धमूल्यानां न्यूनतायाः कारणेन जनानां कृते अपि सौख्यं प्राप्तः यतः दुग्धमूल्यानि दिने दिने वर्धमानाः आसन्, तत्र न्यूनतायाः लक्षणं अपि न दृश्यते स्म। ज्ञातव्यं यत् मिल्कफेड इत्यनेन अपि जूनमासस्य प्रथमदिनात् दुग्धस्य मूल्यं द्वौ रुप्यकौ वर्धितम्। अधुना पञ्चमासानां अनन्तरं त्रिचतुरूप्यकाणां मूल्यं न्यूनीकृत्य जनसामान्यं विश्रान्तिः प्रदत्ता अस्ति। उक्तं भवति यत् दुग्धमूल्यानां एषा न्यूनता जीएसटी न्यूनीकरणस्य कारणेन अभवत्।